

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

MEHMET ALİ POLAT / TÜRKİYE

(Başvuru no. 58405/10)

KARAR

STRAZBURG

21 Ocak 2014

İşbu karar nihaidir. Bazı şekli değişikliklere tabi tutulabilir.

Mehmet Ali Polat / Türkiye davasında,

Başkan

Dragoljube Popovic,

Yargıçlar

Paulo Pinto de Albuquerque,

Helen Keller,

ve Daire Yazı İşleri Müdürü Stanley Naismith' in katılımıyla oluşturulan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm) kurul olarak, 17 Aralık 2013 tarihinde yapılan müzakereler sonrasında, aynı tarihte aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan (58405/10 no.lu) davanın temelinde, Türk vatandaşı Mehmet Ali Polat'ın ("başvuran") 6 Eylül 2010 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvuru bulunmaktadır.
2. Başvuran, İstanbul' da görev yapan avukat E. Kanar tarafından temsil edilmiştir. Türk Hükümeti ("Hükümet") ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.
3. Başvuru, Hükümete 30 Mart 2012 tarihinde tebliğ edilmiştir.

OLAY VE OLGULAR

DAVANIN KOŞULLARI

4. Başvuran, 1973 doğumlu olup, İstanbul' da ikamet etmektedir.
5. Başvuran, yasadışı bir örgüte yönelik birçok ilde eşzamanlı olarak yürütülen operasyonlar çerçevesinde 8 Eylül 2006 tarihinde Kayseri'de yakalanmıştır. Başvuran daha sonra İstanbul' a nakledilmiştir.
6. Başvuran, 12 Eylül 2006 tarihinde tutuklanmıştır.
7. 17 Mayıs 2007 tarihinde başvuran Cumhuriyet savcısı tarafından Anayasal düzeni bozmaya teşebbüs etmek, ateşli silah ve patlayıcı bulundurmak, yasadışı örgüt lideri olmak ve bu sıfatla örgüt adına işlenen suçlardan sorumlu olmak eylemleriyle

suçlanmıştır. Bu dava kapsamında birçok kişi hakkında kovuşturma yapılmıştır. Başvuranın yargılanmasına İstanbul Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemesi ("Ağır Ceza Mahkemesi") önünde başlanmıştır.

8. Başvuranın avukatı, 26 Ekim 2007 tarihinde Ağır ceza Mahkemesine sunduğu taleple özellikle üst araması, vücuttan DNA örneği alınması, telefon dinlemeleri gibi hukuka aykırı olduğunu iddia ettiği soruşturma işlemlerinden şikâyetçi olmuş ve bu şekilde elde edilen delillerin soruşturma dosyasından çıkarılmasını talep etmiştir. Başvuran, bu nedenle Sözleşme' nin 3. maddesinin yanı sıra özel hayata saygı ve adil yargılanma haklarının ihlal edildiği iddiasında bulunmuştur.

9. Ağır Ceza Mahkemesi 26 Ekim 2007 ve 13 Aralık 2011 tarihleri arasında yaptığı on üç duruşmada, başvuranın tutukluluk halinin devamına karar vermiştir. Mahkeme, tutukluların tümü hakkında vermiş olduğu kararların gerekçelerinde, atılı suçların işlenişi hususunda kuvvetli suç şüphesinin varlığı, söz konusu suçun niteliği, mevcut delil durumu, tutuklulukta geçen süre, Ceza Muhakemesi Kanununun 100. maddesinde belirtilen tutukluluk gerekçelerinin sürekliliği ve suçun, aynı kanunun 100. maddesi 3. fıkrasında belirtilen katalog suçlardan olması hususlarına dayanmıştır. Mahkeme, delillerin karartılması riskini ve adli kontrol hükümlerinin yetersiz kalacağını da belirtmiştir.

10. 11. Ağır Ceza Mahkemesi, başvuran ve avukatının da hazır bulunduğu 29 Temmuz 2010 tarihli duruşma sonunda verilen tutukluluk halinin devamı kararına başvuran tarafından yapılan itirazı reddetmiştir.

11. Ağır Ceza Mahkemesi, 4 Haziran 2013 tarihinde yapılan on dokuzuncu duruşmanın sonunda atılı suçun işlendiği hususunda kuvvetli suç şüphesinin devam etmesi ve eylemin Ceza Muhakemesi Kanununun 100. maddesinin 3. fıkrasında belirtilen katalog suçlardan olmasını göz önünde bulundurarak, başvuranın tutukluluk halinin devamına karar vermiştir. Mahkeme ayrıca sanıkların birçoğunun üzerlerinde sahte kimliklerle yakalanmaları nedeniyle kaçma tehlikesinin de bulunduğunu belirtmiştir. Ayrıca, atılı suçların ağırlığı dikkate alındığında, kaçma riskinin varlığı hakkında bir karine söz konusu olmuştur. Mahkeme sonuç olarak, bu aşamada tutukluluğa seçenек olabilecek tedbirlerin yetersiz ve adli kontrol uygulamasının imkânsız olduğuna kanaat getirmiştir.

12. Dava bugün itibariyle halen derdesttir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME’NİN 5 / 3 HÜKMÜNÜN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

13. Başvuran, tutuklu bulunduğu sürenin, Sözleşme’ nin 5. maddesinin 3. fıkrasına aykırı olduğunu ihlal ettiğini ileri sürmektedir. Başvuran buna ek olarak, tutuklu kaldığı sürenin Sözleşme’ nin 6. maddesinin 2. fıkrasını ihlal ettiğini ileri sürmektedir.

14. Mahkeme, başvuranın bu şikâyetinin, Sözleşme’nin 5 / 3 hükmü açısından incelenmesinin uygun olduğu kanısındadır. Bu fıkranın ilgili kısımları aşağıdaki şekilde hükmetmektedir:

" Bu maddenin 1 c) fıkrasında öngörülen koşullar uyarınca yakalanan veya tutuklu durumda bulunan herkesin (...) makul bir süre içinde yargılanmaya veya adli kovuşturma sırasında serbest bırakılmaya hakkı vardır. Salıverilme, ilgilinin duruşmada hazır bulunmasını sağlayacak bir teminata bağlanabilir. "

15. Hükümet bu iddiayı kabul etmemektedir.

16. Mahkeme, bu şikâyetin Sözleşme’nin 35. maddesinin 3. fıkrası anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve başka açılardan bakıldığında da kabul edilemezlik unsuru bulunmadığını tespit etmektedir. Bu nedenle başvurunun kabul edilebilir olduğu belirtilmektedir.

17. Mahkeme, göz önünde bulundurulacak sürenin, başvuranın 8 Eylül 2006 tarihinde yakalanmasıyla başladığını ve henüz sonlanmadığını belirtmektedir. Başvuranın tutukluluğu bu durumda zaten yedi yıldan fazla sürmüştür.

18. Mahkeme, daha önce benzer olgulara ve şikâyetlere ilişkin davaları incelediğini ve Sözleşme’nin 5. maddesinin 3. fıkrasının ihlal edildiğine birçok defa karar verdiğini hatırlatmaktadır (diğer birçok karar arasında bk. *Dereci / Türkiye*, no. 77845/01, §§ 34-41, 24 Mayıs 2005 ve *Taciroğlu / Türkiye*, no. 25324/02, §§ 18-24, 2 Şubat 2006 ve *Tunçe ve diğerleri / Türkiye* başvuru numaraları: 2422/06, 3712/08, 3714/08, 3715/08, 3717/08, 3718/08, 3719/08, 3724/08, 3725/08, 3728/08, 3730/08, 3731/08, 3733/08, 3734/08, 3735/08, 3737/08, 3739/08, 3740/08, 3745/08 et 3746/08, § 18, 13 Ekim 2009). Hükümet, somut olayda, bu sonuçlarından ayrılmaya imkân verecek herhangi bir olgu veya gerekçe sunmadığından dolayı, Mahkeme, Sözleşme’ nin 5.maddesinin 3. fıkrasının ihlal edildiği kanaatine varmıştır.

II. SÖZLEŞME’NİN 6. HÜKMÜNÜN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

19. Başvuran, davasının makul süre içerisinde görülmediğinden şikâyet ederek Sözleşme’nin 6. maddesini ileri sürmektedir. Aynı maddenin ilgili kısmı uyarınca:

“Herkes, (...) kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan (...), bir mahkeme tarafından (...) davasının makul bir süre içerisinde, hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini istemek hakkına sahiptir.”

20. Hükümet, başvuranın iddiasını kabul etmemektedir.

21. Mahkeme, *Ümmühan Kaplan / Türkiye* kararında (no. 24240/07, 20 Mart 2012) pilot karar usulünü uygulamasının ardından Türkiye’de tazminat taleplerinin incelendiği yeni bir iç hukuk yolunun oluşturulduğunu tespit etmiştir. Mahkeme, *Turgut ve diğerleri / Türkiye* kabul edilebilirlik hakkındaki kararında (no. 4860/09, 26 Mart 2013) ise başvuruların iç hukuk yollarını, bu bağlamda anılan yeni iç hukuk yolunu tüketmedikleri gerekçesiyle yeni bir başvurunun kabul edilemez olduğuna karar verdiğini hatırlatmaktadır. Mahkeme, bu kararı verirken, özellikle de bu yeni hukuk yolunun öncelikle yargılama süresine ilişkin şikâyetlerin giderilmesi bakımından makul bakış açıları sunabilecek nitelikte ve erişilebilir olduğunu göz önünde bulundurmuştur.

22. Mahkeme, ayrıca *Ümmühan Kaplan* pilot kararında Hükümete daha önceden tebliğ edilen buna benzer başvuruların incelenmesini normal usul yoluyla sürdürebileceğini özellikle belirttiğini hatırlatmaktadır. Mahkeme, ayrıca Hükümetin somut olayda bu yeni başvuru ile ilgili herhangi bir itirazda bulunmadığını belirtmektedir. Yukarıda belirtilenler ışığında Mahkeme, mevcut başvurunun incelenmesinin devamına karar vermiştir.

23. Mahkeme, Sözleşme’ nin 6. maddesi bağlamındaki şikâyetin, Sözleşme’ nin 35. maddesinin 3. fıkrası kapsamında, açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesiyle bağdaşmadığını tespit ederek, şikâyetin kabul edilebilir olduğuna hükmeder.

24. Mahkeme, dikkate alınması gereken sürenin, başvuranın 8 Eylül 2006 tarihinde yakalanmasıyla başladığını ve davanın iç hukukta derdest olması nedeniyle henüz sona

ermediğini değerlendirmektedir. Söz konusu yargılama zaten bir dereceli mahkeme için yaklaşık yedi yıldır sürmektedir.

25. Mahkeme, mevcut davadaki sorunun benzerlerinin söz konusu edildiği birçok davada incelediğini Sözleşme’ nin 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiğine hükmettiğini hatırlatmaktadır (*Pélissier ve Sassi / Fransa* [BD], no. 25444/94, AİHM 1999-II). Somut olayda kendisine sunulan tüm unsurları inceledikten sonra, Mahkeme, Hükümetin mevcut davada farklı bir sonuca götürebilecek herhangi bir olgu ve delil sunmadığı kanaatine varmaktadır. Mahkeme, konu ile ilgili yerleşik içtihadını dikkate alarak, mevcut davada ihtilaflı yargılama süresinin aşırı uzun olduğuna ve “makul süre” ilkesine uyulmadığına hükmetmektedir.

26. Dolayısıyla, Sözleşme’ nin 6 / 1 maddesi ihlal edilmiştir.

III. SÖZLEŞME’ NİN 3. VE 8. HÜKÜMLERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

27. Mahkeme, başvuranın bu şikâyetlerini başvuru formunun Olayların Açıklanması bölümünde, Ağır Ceza Mahkemesine sunmuş olduğu 26 Ekim 2007 tarihli dilekçesinin içeriğini açıkladığı sırada (yukarıda 8. Paragraf) ifade ettiğini ve başvuranın bu şikâyetleri ayrıca Mahkeme önünde ileri sürmek amacıyla olmadığını da dikkate almaktadır. Başvuran, başvuru formunda Mahkeme’ye sunmak istediği şikâyetleri açık bir şekilde ifade etmektedir. Oysa başvuran Sözleşme’ nin 3 ve/veya 8. maddeleri bağlamında herhangi bir şikâyet dile getirmemektedir. Aynı zamanda, Hükümete Sözleşme’ nin 8. maddesi bağlamında bir şikâyet tebliğ edilmesine karşın, dosyanın incelenmesi neticesinde dahi başvuranın böyle bir şikâyet sunmadığı ortaya çıkmaktadır.

28. Keza Mahkeme, başvuranın bu şikâyetleri, iç hukukta usulüne uygun sunmadığını da belirtmektedir. Başvuran, bu şikâyetleri 26 Ekim 2007 tarihinde Ağır Ceza Mahkemesine sunmuş olduğu talebinde dile getirmişse de, bunu esasa ilişkin savunmasının sunumu çerçevesinde yapmış ve bu şekilde elde edilen delillerin kabul edilebilirliğinin tartışılmasını amaçlamıştır.

29. Bu nedenle, başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve Sözleşme’ nin 35. maddesinin 3. ve 4. fıkraları uyarınca reddedilmesi gerektiği sonucu çıkmaktadır.

IV. DİĞER İHLAL İDDİALARI HAKKINDA

30. Başvuran, gözü altında bulunduğı sürenin Sözleşme' nin 5. maddesinin 3. fıkrasına aykırı olduğunu savunmaktadır.

Başvuran, Sözleşme' nin 6. maddesinin 3. fıkrasına dayanarak 18 Ağustos 2010 tarihli itiraz dilekçesinin duruşma yapılmaksızın incelenmesinden şikâyet etmektedir.

Son olarak, başvuran ön karar talebinin kabul edilmemesi nedeniyle Sözleşme'nin 13. ve 14. maddelerinin ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

31. Sözleşme' nin 5. maddesinin 3. fıkrası bağlamındaki şikâyetle ilgili olarak Mahkeme, başvuranın gözüaltı süresinin 12 Eylül 2006 tarihinde sona erdiğini, buna karşın mevcut başvurunun 6 Eylül 2010 tarihinde yapıldığını başka bir deyişle başvurunun, itiraz süresinin son bulmasından altı aydan çok daha sonra yapıldığını dikkate almaktadır. Buradan, şikâyetin gecikmiş olduğu ve Sözleşme' nin 35. maddesinin 1. ve 4. fıkraları uyarınca reddedilmesi gerektiği sonucu çıkmaktadır.

32. Başvuranın itirazın incelenmesi sırasında duruşma yapılmamasından şikâyet etmesine ilişkin olarak Mahkeme, başvurunun, Sözleşme'nin 5. maddesinin 4. fıkrası açısından incelenmesi ve yerleşik içtihadı ışığında, Sözleşme' nin 35. maddesinin 4. fıkrası uyarınca reddedilmesi gerektiği kanısındadır (bk. bu anlamda *Altınok / Türkiye*, no. 31610/08, §§ 50-56, 29 Kasım 2011).

33. Son olarak, Sözleşme'nin 13. ve 14. maddeleri bağlamındaki şikâyete ilişkin olarak, başvuran söz konusu şikâyetini desteklememektedir. Mahkeme, şikâyeti, ilgili tarafından sunulduğu şekilde incelemiştir. Elinde bulunan bilgi ve belgelerin tamamı ışığında, Mahkeme, Sözleşme ve Protokolleri tarafından güvence altına alınan hak ve özgürlüklerin ihlal edildiğini gösteren herhangi bir emare tespit etmemiştir; dolayısıyla bu şikâyet açıkça dayanaktan yoksundur ve Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. ve 4. fıkraları uyarınca reddedilmelidir.

V. SÖZLEŞME' NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

34. Eğer mahkeme bu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmecî Taraf' ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını, ancak kısmen ortadan kaldırabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

A. Tazminat

35. Başvuran maruz kaldığı maddi zarar karşılığında 45 000 avro ve manevi zarar karşılığında 50 000 avro talep etmektedir.

36. Hükümet bu taleplere itiraz etmektedir.

37. Mahkeme, tespit edilen ihlal ile iddia edilen maddi zarar arasında herhangi bir nedensellik bağının bulunmadığı kanısına vararak bu talebi reddetmektedir.

Buna karşılık, başvurana manevi zarar için 7 000 avro ödenmesi gerektiği kanaatindedir.

B. Yargılama Masraf ve Giderleri

38. Başvuran, ulusal mahkemeler ve Mahkeme önünde başlatılan yargılamaların masraf ve giderleri için ayrıca 154.058 avro talep etmektedir. Başvuran kanıtlayıcı olması için gider makbuzları ile birlikte İstanbul Barosunun ücret tarifesini de temin etmiştir.

39. Hükümet bu meblağı kabul etmemektedir.

40. Mahkeme, elinde bulunan belgeleri ve içtihadını dikkate alarak, başvurana tüm masraflar için 1 000 Avro ödenmesinin makul olacağı kanaatindedir.

C. Gecikme Faizi

41. Mahkeme, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası' nın marjinal kredi faizlerine uyguladığı faiz oranına üç puan eklenerek elde edilecek oranın uygun olduğu sonucuna varmaktadır.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OYBİRLİĞİYLE,

1. Tutukluluk ve ceza yargılaması süreleri bağlamındaki şikâyetler hususunda başvurunun kabul edilebilir olduğunu, geri kalan kısmı için kabul edilemez olduğunu beyan eder;

2. Sözleşme' nin 5. maddesinin 3. fıkrasının ihlal edildiğine;

3. Sözleşme' nin 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiğine;

4. a) Davalı Devlet' in başvurana üç ay içerisinde, ödeme tarihinde geçerli olan döviz kuru üzerinden Türk Lirası' na çevrilmek üzere aşağıdaki miktarları ödemekle yükümlü olduğuna;

i) Manevi tazminat için her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere 7 000 Avro (yedi bin avro) ödenmesine,

ii) yargılama gider ve masrafları için her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere 1 000 Avro (bin avro) ödenmesine,

b) söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapıldığı tarihe kadar, Avrupa Merkez Bankası' nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;

5. Adil tazmin talebinin geri kalan kısmının reddine,

karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış olup ve Mahkeme İçtüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. fıkraları uyarınca 21 Ocak 2014 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Stanley Naismith

Daire Yazı İşleri Müdürü

Dragoljub Popović

Başkan